

11.- IKASGAIA.- AUTONOMIA PRIBATUA ETA KONTRATUA

I. EGITATE ETA EFEKTU JURIDIKOAK

Abiapuntutzat esan daiteke gizartean etengabe «egitateak» sortzen direla. Egitate horiek juridikoki garrantzirik gabeak izan daitezke (*adib.: elurra ari du, pertsona bat agurtzea, eta abar*), edo garrantzi juridikoa izan dezakete, Zuzenbideak horrela ezartzen duelako (*pertsona baten heriotza, 32. artikulua arabera, ondorio juridikoak dituen egitate bat da; auto-istripu batek erantzukizun zibila sorraraz dezake; denbora igarotzeak preskripzio iraungitzailea, eta abar*). Azken horiek **egitate juridikoak** dira, aldaketa juridiko bat sorrarazteko gai den egitate edo gertaera batez eratuta baitaude.

Efektu juridikoa da egitate juridiko baten ondorioz errealitate juridikoan gertatzen den aldaketa (*denbora igarotzea [egitate juridikoa] = preskripzio iraungitzailea [efektu juridikoa]*). Egitate eta efektu juridikoaren artean **egozte-erlazioa** dago. Ordenamendu juridikoak ondorio edo efektu juridiko bat lotzen dio egitate juridiko bati.

Aldi berean, **egitate juridikoak naturalak edo borondatezkoak** izan daitezke. Egitate juridiko naturalak naturaren egitateak dira, non giza borondateak ez duen parte hartzen. *Adib.: heriotza, jaiotza, denbora igarotzea*. Borondatezko egitate juridikoek pertsonen borondate askean eta kontzientean dute euren jatorria. *Adib.: pertsona baten alde testamentua ematea; pertsona batek beste baten aita dela deklaratzeko du: bere seme-alaba aitortzen du.*

Borondatezko egitate juridikoei **egintza juridikoak** esaten zaie. Horren barnean, berriz, bereizi egiten dira:

- **Egintza juridikoak zentzu hertsian.** Pertsonak borondatez egiten ditu, baina egitate horiek gauzatzetik eratortzen diren efektuak ez ditu subjektuaren borondateak ezartzen, baizik eta legeak (**ex lege**); adibidez: *adingabe bat adoptatzeak legeak ezarritako ondorio juridikoak*

sorrarazten ditu, besteak beste, filiazioa. Subjektuak bere borondatea egikaritzen du familia-harreman bat eratzeke, baina ez du eskuduntzarik harreman horren edukia zehazteko.

- **Borondate-deklarazioak.** Egintza horien efektu juridikoak alderdiek zehaztukoak izango dira (*ex voluntate*). Alderdiek eratzen dituzte gauzatu den egintzatik eratorriko diren ondorio juridikoak; adibidez, *kontratu bat egiten denean, alderdiek era askean eurei komeni zaizkien itunak, klausulak eta baldintzak ezartzen dituzte*. Beraz, alderdiak dira gauzatu den egintzatik eratortzen diren efektuak ezartzen dituztenak, beren interesak arautzerakoan. Azken horiek dira, hain zuzen, **negozio juridikoa** eratzen dutenak.

II. BORONDATE-DEKLARAZIOA: KONTZEPTUA, MOTAK ETA SUBSTANTIBITATEA. ISILTASUNA

1. Kontzeptua

Borondate-deklarazio baten edukia izango da igorlearen pentsaera edo asmoa beste batzuei zabaltzera zuzenduta dagoen mezua.

Hau da borondate-deklarazioa: **egintza juridiko bat da, zeinaren bidez efektu juridiko baten ekoizpena zuzenduta dagoen nahi zehatz bat adierazten den.**

Definizio horretatik, borondate-deklarazioa eratzen duten hiru elementuak ondorioztatzen ditugu:

- 1) Egintza gauzatzeko **borondatea edo barneko nahia**. Hura egitea zehazten duen erabakia da.
- 2) Zehazki nahi dena; nola, noiz eta ze inguruabarretan. **Borondatearen**

edukia da.

Lehenengo bi elementu hauek **borondatea** eratzen dute.

3) Kanpora nola adierazten den, hori da **deklarazioa** edo *borondatea eta haren edukia kanporatzeko modua*.

Oro har, hiru elementu horiek batera agertzen dira. Kasu horietan, *deklarazioaren eratze arrunta* dela esaten da. Kontrako kasua gertatzen bada, *eratze akastun edo irregularrari* buruz hitz egiten da; eremu horretan, borondatearen eta deklarazioaren artean gerta daitezkeen diskordantziak agertuko dira.

Borondate-deklarazio baten efektuak sortzeko, nahikoa da efektu jakin bat nahi dela adieraztea. Ez da eskatzen haren neurri juridikoa zein den ezagutzerik, eta **ez da beharrezkoa asmoa juridikoa izatea**. Asmoa ez da nahitaez juridikoa izan behar. Gainerako elementuak izanez gero, nahikoa izango da eragin juridikoa izateko efektu erreala izatea; adibidez: *pertsona batek beste batekin ezkontzea onartzea nahikoa izango da hark alargunaren senipartea eskuratzeko eskubidea izateko. Jaraunsleak kausatzailearen ondarea eskuratzeko jaraunspena onartu behar du. Nahikoa da onartzea; ez da beharrezkoa horrek duen neurria eta esanahi juridikoa ezagutzea*.

2. Motak

Borondate-deklarazioak sailkatzeko irizpide ezberdinak daude:

1.- Deklarazioak duen helmugaren arabera:

. Hartzigarri ez den borondate-deklarazioa. Eragin juridikoa izateko, **nahikoa da bere igorpena**. Ez da beharrezkoa hartzaileak hura ezagutzea, eta haren efektuak

borondate-deklarazioa existitzen den unetik agertuko dira, beste subjektu batzuek ezagutzen duten ala ez kontuan hartu gabe; adibidez: KZren 998. eta 999. artikulua, jaraunspena onartzeari buruzkoak.

. Hartzigarria den borondate-deklarazioa. Bere igorleaz gain, eragin juridikoa sortzeko, beharrezkoa da hartzaileak borondate deklarazioa ezagutzea; **ez da eragin juridikorik sortuko bera ezagutzera iristen ez bada**.

Hau da, igorpenaz gain, beharrezkoa izango da deklarazioa juridikoki hartzaileei zuzentzea. ***Adibide tipikoena kontratuzko borondateen deklarazioak izango dira***. Kontratuzko borondate-deklarazioak beti izango dira hartzigarriak (KZren 1262. art.).

2.- Kanporatzeko edo zabaltzeko duten moduaren arabera:

- Esanbidezkoa: zuzenean egiten denean, seinale egokien bidez (*hitzak, idazki bat, seinale konbentzionalak*).
- Isilekoa: subjektuak ez duenean bere borondatea, seinale egokien bidez, zuzenean adierazten, baizik eta ordenamenduak borondate horren adierazletzat hartzen duen jarrera baten bitartez.

Kode Zibilean, isileko borondate-deklarazioari buruzko adibideak daude: KZren 1566. artikulua «isileko akura-luzatzea» eta KZren 999. artikulua «jaraunspena isilean onartzea».

3.- Hartzaileari borondate-deklarazioa jakinarazteko erabiltzen diren bitartekoak

- Borondate-deklarazio zuzena edo berehalakoa. Hartzaileak deklarazioa ezagutzen du igorlearen eskutik ezagutu duelako, era zuzen batean; adibidez: *igorlearen eta hartzailearen artean hitzez adierazi diren borondate-deklarazioak*.

- Zeharkako borondate-deklarazioa. Hartzailearen eta igorlearen artean, deklarazioa ez den beste bitarteko igorle bat dago. *Adib.: telegrama bat, mezulari bat eta abar.*

3. Isiltasuna

Isiltasuna sortzen da borondate-deklaraziorik ez dagoenean, ez esanbidezkorik, ezta isilekorik ere. Bere balio juridikoa eztabaidatu izan da, baita borondate-deklarazio bat den ala ez ere.

Isiltasunaren balio juridikoari dagokionez, doktrina ez da adostasun bateratu batera iritsi. Arau orokorrik ez dagoenez, kasu bakoitzean, isiltasunaren balioa eta neurria zein den jakiteko, kontratu osoaren interpretaziora jo beharko da.

Kode Zibilean, erreferentzia gisa balio diguten artikulua batzuk daude: KZren 7.1, 1258. eta 1282. artikulua. Artikulu horietatik zera ondorioztatzen da: **harremanetan alderdiek nola jardun duten kontuan hartuta, trafikoaren usadio orokorrak eta fede onaren printzipioa aztertu beharko dira.**

Horrela, alderdiek, aldez aurretik, isiltasunari esanbidezko borondate-deklarazio baten balioa eman diotenean, hura esanbidezkotzat hartu beharko da; adibidez: *alderdiek zera ezartzen dute: bost egunean eskaintzari erantzuten ez bazaio, onartzen dela ulertuko da.* Edo isileko deklaraziotzat dutenean. *Adib.: isileko akura-luzatzea.*

4. Borondate-deklarazioaren existentzia, substantibitatea eta perfekzioa

Borondate-deklarazio batek balio juridikoa izateko (perfektua izateko) ez da nahikoa hura materialki existitzea. Horretaz gainera, zera behar da: Zuzenbideak horretarako eskatzen dituen betekizunak betetzea.

Horrela, hartigarria ez den borondate-deklarazioa gauzatuko da, igorlearen

botere-esparrutik kanporatzen denean. Perfekziora edo gauzatzera iritsiko da igorpen hutsarekin.

Hartzigarria den borondate-deklarazioari dagokionez, bi iritzi daude:

- **Ezagutza-teoriaren arabera**, borondate-deklarazioa beste alderdia ezagutzera iristen denean gauzatzen dela defendatzen dutenak. Hau da gure sistema juridikoan oinarri teoria, KZ 1262 art.

- **Igorpen-teoriaren arabera**, deklarazioa igortzen denetik gauzatua dela defendatzen dutenak.

KZ 1262 art. : El consentimiento se manifiesta por el concurso de la oferta y de la aceptación sobre la cosa y la cuasa que han de constituir el contrato.

Hallándose en lugares distintos el que hizo la oferta y el que la aceptó, hay consentimiento desde que el oferente conoce la aceptación o desde que, habiendosela remitido el aceptante, no pueda ignorarla sin faltar a la buena fe...

En los contratos celebrados mediante dispositivos automáticos hay consentimiento desde que se manifiesta la aceptación.

Hartzigarriak diren borondate-deklarazioei buruz beste arazo bat sortzen da: **haien substantibitatea edo substantibitate eza**.

Deklarazio bat substantiboa da, igorri eta gero independentzia eskuratzen duenean, egilearen gorabeherak eragiten ez diotenean (*heriotza, ezgaitasun-deklarazioa, eta abar*) eta, bere egilea alde batera uzten duelarik, eragin juridikoa eskuratzera irits daitekeenean.

Eta bere egilearengandik independizatzen ez bada, **ez da substantiboa izango**. Beraz, perfektionatu arte, bere egilearen gorabeherak eragingo diote (*egileak alda dezake, ezezta dezake, egilea hiltzen bada iraungi daiteke, eta abar*).

Gure Zuzenbidean nagusitzen den posizioaren arabera, **kontratuzko**

borondate-deklarazioa ez da substantiboa, parte den kontratua gauzatu edo perfekziora iritsi arte (KZren 633.3, 1257.2 eta 262.2 art.).

III. AUTONOMIA PRIBATUA: KONTZEPTUA, EDUKIA ETA MUGAK

1. Kontzeptua

Oro har, autonomia zera da: bakoitzak bere burua gobernatzeko duen boterea. Norberak arautzeko edo nork bere buruari erregelak emateko gaitasunaren baliokidea litzateke. Autonomia pribatuari beste izen batzuen bidez ere aipamen egiten zaio: *borondatearen autonomia* edo *partikularren autonomia*.

Ordenamendu juridikoak, partikularrei **eskumena edo boterea** ematen die: ***beren artean izaten diren diruzko harreman juridikoak, beren interesen arabera sortzeko, arautzeko, zehazteko eta iraungitzeko***; hau da, merkatuan izaten diren ondasunak eta zerbitzuak eskualdatzea arautzen duten arauak ezartzeko boterea.

Zuzenbide Pribatuaren eremuan, “autonomia pribatua” printzipio bilakatzen da; hau da, ***pertsonen harremanak eratze eta horien ondorioak garrantzi juridikoz ezartzeko eta arautzeko boterearen eta askatasunaren errekonozimendua***.

Printzipio hori Espainiako Konstituzioan jasotzen da, eta maila konstituzionala dauka. Hain zuzen ere, 10.1, 38. eta 33. artikuluetan jasotzen da, eta horietan *nortasunaren garapen askearen eskubidea, enpresa-askatasuna, jabetza pribatua eta jaraunspena* aintzatesten da.

Autonomia pribatua era honetan defini dezakegu: ***ordenamendu juridikoak pertsona partikularrari autoerregulatzeko aitortzen dion boterea, bere ondarezko harreman juridikoak sortzeko, aldatzeko edo iraungitzeko, eta borondatezko egintzen bidez loturazko izaera duten arau juridikoak ezartzeko***.

Bere elementuak aztertu baino lehenago, autonomia pribatua eta askatasun indibiduala bereizten dituen aipatuko dugu: hain zuzen, autonomia pribatua **botere juridiko mota bat** izatea.

Hau da, askatasun indibiduala gizabanakoari egiteko botere bat ematera murrizten da, baina autonomia pribatuak zerbait gehitzen du: gizabanakoaren egintza horiek *balio juridikoz* hornitzen ditu, *loturazkoak* eta *nahitaezkoak* dira.

Autonomia pribatuari buruz eman dugun definizioan bertan ondorioztatzen dira haren elementuak:

1) Autonomia pribatua *askatasun-esparru bat da, partikularren artean izaten diren diruzko harreman juridikoen eremuan sortzen dena*. Askatasun horrek pertsonen artean negozioak egotea ahalbidetzen du, gauzak eta zerbitzuak aldatzeko. Konstituzioak aitortzen du aipatutako faktorea, EKren 33. eta 38. artikuluek (*enpresa eskubidea edo jabetza pribatua izateko eskubidea eta jaraunspeneko eskubidea*).

2) Bere xedea erlazio ekonomikoen **eraentza da**, ondarezko harremanak. Hau da, pertsonak eraentzarako berezko botere bat daukate, gizarteak loturazko balioa esleitzen diona. Horrela, KZren 1091. artikulua zera dio: *kontratuak alderdi kontratugileen artean lege-indarra du, eta kontratu horren arabera bete behar dira betebeharrak*. Oinordetzaren eremuan, KZren 658. art.: *Oinordetza gauzatzen da gizakiak testamentuan adierazitako borondatearen bitartez, eta, hori izan ezean, lege-aginduz*. Eta KZren 667. art.: *Testamentu deritza norbaitek, bere heriotza gertatu eta gerorako, bere ondasun guztiak edo batzuk xedatzeko gauzatzen duen egintzari*.

Autonomia pribatuak ondarezko negozioen eremuan dauka eragin handiena. Batez ere, kontratuan eta testamentuan.

3) Bere eragina erlazio horretan parte hartzen duten alderdietara mugatzen da.

Hau da, nahiz eta arauzko balioa izan, balio hori ez da arau juridikoak duena bezalakoa.

Arau juridikoa mandatu bat da, gizartea antolatzeko eragina duena. Gizartearen antolaketa orokorrera zuzentzen da. Autonomia pribatuak ezartzen dituen arauak, berriz, ondarezko harreman juridiko zehatz bati bakarrik eragiten diote.

4) Ordenamendu juridikoak autonomia pribatua aitortzen die partikularrei;

botere hori aitortzen die. Ahalmen hori onartzen eta bermatzen duen arau juridiko bat dago; adibidez: *EKren 33. eta 38. artikuluek jabetza pribatua izateko eskubidea eta enpresa askearen printzipioa izatekoa aitortzen dituzte*. Lege arruntean, **KZren 1255. artikulua**, betebeharren eta kontratuen eremuan, zera xedatzen du: *Kontratugileek ezar ditzakete euren ustez komenigarri diren itun, klausula eta baldintzak, ez badira legeen, moralaren eta ordena publikoaren aurkakoak*.

2. Edukia eta mugak

Autonomia pribatuaren edukiari dagokionez,

1.- Ondarezko harreman juridikoak ezartzeko askatasuna (kontratuak), **ekimen pertsonalaren fruitu gisa**. Hau da, inork ez digu ondarezko harremanik ezartzen, salbuespenak izan ezik (*Legeak ezartzen du autoaren aseguruia nahitaezkoa dela*).

2.- **Autonomia pribatuak harreman juridikoen edukia arautzeko edo erregelaz hornitzeko askatasuna dakar**. Partikularren borondate horrek ezarriko ditu alderdiek nahi dituzten *hitzarmenak, klausulak eta baldintzak* (KZren 1255. artikulua xedatzen duen gisan). Hori ez da gertatuko, edo ñabardura asko izango ditu: *atxikitze-kontratuen kasuan (adib.: Telefonica, Iberdrola, eta abar)*, non

alderdi bat nagusitzen baita.

3.- **Alderdiak aske dira aurreikusita ez dauden ereduak edo kontratuak sortzeko** (atipikoak). Horri *negoziozko sorkuntza-askatasuna* deritzo. Ez da beharrezkoa sortutako negozioak negozio tipikoei egokitzea.

Doktrinan, autore askok «autonomia pribatuaren krisi»ari buruz hitz egiten dute. Errealitate ekonomikoan eta gizartean, gizabanakoaren askatasuna murriztuta agertzen da monopolio handien eta bankuen aurrean, horiek baitira kontratatzeko orduan beren borondatea ezartzen dutenak.

Datu horri uko egin gabe, beste autore batzuek defendatzen dute autonomia pribatua ez dela desagertu. Horien ustez, autonomia hori aplikatu behar den giza errealitatearen arabera interpretatu behar da, eta egoera horrek autonomiaren mugak ezartzera bideratu behar gaitu; modu horretan, ahulagoa den alderdi kontratugilea babesten da.

Autonomia pribatuaren *mugei* dagokienez, KZren 1255. artikulua izango da autonomia pribatuak gainditu behar ez dituen mugak xedatuko dituenak. Muga horiek gaindituz gero, eraginik ezaren zigorra ezarriko zaio: legeak, morala eta ordena publikoa.

A) **Legeak edo legezko arau juridikoak.** Aginduzko legeak barne (nahitaezko aplikazioa daukatenak, xedaezinak), Zuzenbide Zibilean dauden arau gehienak xedapenezkoak dira; hau da, alderdiek autonomia pribatuaren bidez ezer aurreikusi ez dutenean jardungo dutenak.

Gaur egungo joera da alderdi ahula babesteko aginduzko arauak sartzea.

B) **Morala edo ohitura onak.** Hedatuago dauden printzipio etikoak eta moralak barneratzen ditu. Une eta leku jakin batean kontuan hartzen den gizarte zehatz baten balio eta sinesmenak jasotzen dituzte.

Jokabide erak dira, izaera juridikorik gabekoak eta denboran zehar aldakorrak. Ez dira erlijio baten printzipioak.

C) **Ordena publikoa**. Hori ere aldakorra da, eta une zehatzaren menpe dago.

Gure ordenamenduan eraentzen duen balio juridikoen osotasuna da, batez ere, esparru ekonomikoan. Inplizituak dira.

IV. NEGOZIO JURIDIKOA: KONTZEPTUA ETA MOTAK

1. Kontzeptua

XIX. mendeko *pandectista* alemaniarretan dago kategoria juridiko horren jatorria. Eta ordenamendu juridiko gehienetan ez dago legeetan jasota (Alemaniako eta Portugaleko Kodeek jasotzen dute).

Pixka bat hurbiltzeko zera esango dugu: negozio juridikoa autonomia pribatuaren gunea dela eta ekintza juridiko mota partikular bat eratzen duela; ***autonomia pribatuaren adierazpen nagusia da***.

Espainiako Zuzenbidean ere jaso zen doktrinaren asmakizun hori, batez ere, testamentuaren, kontratuaren eta ezkontzaren zati orokorraren azterketa egiteko.

Doktrina horren trataera batua egokia den ala ez galdetzen da, zeren horrela ezarritako erregela batzuk ez baitira baliagarriak; adibidez: testamentuarentzat edo ezkontzarentzat. Espainiako doktrinan negozio juridikoaren kontzeptu orokor bat onartzen da, baina hura osatzen duten kategoria bakoitza zehazki eta banaturik aztertzen da.

Kontzeptuari dagokionez, **negozio juridikoa zera da: efektuak sortzera zuzenduta dagoen egitatezko kasu konplexua, batez ere, borondatezko deklarazio batez edo batzuez osaturik dagoena. Zuzenbideak, borondate pribatu batetik eratortzen den heinean, interes pribatuen arau erregulatzaile gisa onartzen du**. Hau da, borondatezko egintza bat da, zeinaren bidez era librean eratzen baitira harreman juridikoak.

Diez Picazok era honetan definitzen du: «autonomia pribatuko egintza bat da, bere egileentzat erlazio zehatz bat edo egoera juridiko jakin bat arautzen duena (arauez hornitzen du)».

Negozio juridikoaren kontzeptutik zera azpimarratu behar da:

- Negozio juridikoa borondatezko deklarazio batez edo gehiagoz osaturik dago; efektu juridiko zehatz bat sortzera bideratuta dago, eta efektu juridiko bilakatzen da ordenamendu juridikoak aitortzen duen heinean.

Borondatezko deklarazio horrekin ez da beharrezkoa arauan aurreikusten den efektu juridikoa lortu nahi izatea; nahikoa izango da giza ondorio praktikoa nahi izatea, betiere ordenamenduak efektu juridikoa gauzatzeko eskatzen dituen betekizun guztiak baldin badaude.

Ordenamenduak alderdiek bete behar duten arautzat hartzen du borondate hori, baina neurri pribatua duen arautzat.

- Negozio juridikoa egitatezko kasu konplexu bat da, honako zentzu honetan: negozio juridikoa, aipamen egin diogun borondatezko deklarazio horrez gain, batzuetan beste egintza edo egitate batez osaturik egon daiteke. Ordenamenduak deklarazio eta egitate horien aldiberekotasunari nahi den efektu juridikoa esleitzen dio, eta efektua ukatu egiten du ez badira egitate horiek gauzatzen. Beraz, ez da egia izango borondatezko deklarazioaren eta negozio juridikoaren artean egiten den parekatzea. *Adib.: ezkontzan, borondate-deklarazioa egiteaz gain, eskuduntza duen funtzionario baten aurrean egitea eskatzen da.*

- Negozio juridikoa borondate pribatutik sortzen da. Horrek interes pribatuen eremuan jarduten duenez, ez du lekurik Zuzenbide Publikoaren eremuan. Hala ere, Zuzenbide Publikoko pertsona juridikoek, edozein partikular gisa jarduten dutenean, negozio juridikoa erabil dezakete.

- Borondate horri alderdien arteko lege-indarra aitortzen dio ordenamenduak, betiere ordenamenduak autonomia pribatuari ezartzen dizkion mugak gainditzen ez dituen bitartean.

2. Sailkatzeko irizpideak

1.- ***Negozio juridikoan parte hartzen duten alderdien arabera***, bereiz ditzakegu:

- a) aldebakarreko negozio juridikoak
- b) aldebiko negozio juridikoak
- c) negozio juridiko aldeanitzak

A) Aldebakarreko negozio juridikoa. **Alderdi bakar batek** parte hartzen duen negozioa da; adibidez: *testamentua, eskubide bati uko egitea, abandonatuta dagoen gauza bat okupatzea*. Negozio juridiko mota hau izan daiteke:

. **Hartzigarria**. Adib.: *ordezkatzeko ezartzen den ahalordea*.

. **Ez hartzigarria**. Adib.: *testamentu bat*.

B) Aldebiko negozio juridikoa. **Bi alderdiz osatutako negozioa da eta borondatezko deklarazio bat baino gehiago barne hartzen ditu**; adibidez: *kontratua da adibide garrantzitsuena (salmenta, errentamendua eta abar)*. Baina kontratua **mota** bat besterik ez da (ondarezko negozio juridikoa). Beste mota bat da, adibidez, *ezkontza, familia-harreman juridiko bat dakarrena*.

Horrela, kontratua zera izango litzateke: aldebiko negozio juridiko bat, zeinaren efektuak baitira ondarezko harreman juridiko bat eratzea, aldatzea edo iraungitzea.

C) Aldeanitzeko negozio juridikoa. **Negoziozko bi alderdik baino gehiagok parte hartzen duten negozioa**; adibidez: *sozietate-kontratua, elkarre bat eratzea, eta abar*. Kontratu horietan **interesak kontrajartzen dira beren artean bereganatzen**

dituzten betebeharretan, xede bera baitute. Hala ere, arrazoi horregatik, italiarrek «akordio» edo «hitzarmen» esaten die (alemanek, berriz, lau kategoria bereizten dituzte: kontratuak, egintza batuak, akordioak edo erabakiak, eta hitzarmenak).

2.- *Negozioen alderdien bizitzak edo heriotzak, negozioaren eraginarekiko duen funtzioaren arabera:*

A) *Mortis causa* negozio juridikoa. Negozio horiek funtziotzat dute pertsona baten ondasunek eta ondareak (edo beste harreman juridiko batzuek) beren heriotzaren ondorenerako izango duten patua arautzea. Hau da, gutxienez, alderdi baten harremana arautzen dute heriotzaren ondorenerako eta, orduz geroztik, haren eragina sortzen da; adibidez: *testamentua*.

B) *Inter vivos* negozio juridikoa. Hemen daude, **alderdien bizitzan zehar efektuak sorraraztera eta interesak arautzera zuzenduta dauden** negozioak; adibidez: *errentamendu-kontratu bat*.

3.- *Edukiaren arabera:*

A) *Ondarezko negozio juridikoa.* Mota honetakoak izango dira pertsonen artean ondasunak eta zerbitzuak aldatzeko bitartekoak, edo ondarezko izaera edo izaera ekonomikoa duten harreman juridikoak arautzen dituztenak; adibidez: *kontratuak, oinordetzari buruzko negozio juridikoak*.

B) *Familia Zuzenbideko negozio juridikoa.* *Adib.: ezkontza, emantzipazioa.*

C) *Negozio juridiko pertsonalak edo nortasunaren eskubidekoak.* Egoera zibilarri edo pertsonaren baldintzei buruzko harreman juridikoak arautzen dituztenak.

4.- Ondarean duen eraginaren arabera:

- **Xedapenezko negozio juridikoak.** Aldez aurretik zegoen ondarezko egoeraren aldaketa dakar (eskubide subjektibo bat eskualdatzea edo iraungitzea). Negozio juridiko horiek gauzatzeko, jarduteko gaitasun osoa eskatzen da; adibidez: *salmenta, hipoteka bat eratzea eta abar.*

- **Administrazioko negozio juridikoak.** Ondasunen etekin arruntak kontserbatzera, defendatzera eta lortzera zuzenduta daudenak. Nahikoa da emantzipatuta dagoen adin txikikoaren gaitasuna. *Adib.: errenta batzuk jasotzea, hobekuntza-gastuak eta abar.*

V.- KONTRATUA

V.I. KONTRATUA KODE ZIBILEAN

1. Kontzeptuaren eraketa eta bilakaera

Kontratu kontzeptua bilakaera historiko baten ondorio da. Jatorrian, *contractus* terminoak («bereganatutakoa») ez zirudien esanahi tekniko juridiko zehatz bat zuenik.

Erromatarren garaian, betebeharrak bat bereganatzen denean kontratu bat dago. Hori gerta daiteke hitz erritual batzuk erabiltzeagatik, forma solemne bat betetzeagatik, agiri bat sinatzeagatik edo jokabide zehatz bat egiteagatik. *Contractus* esapideak ez zion aipamen egiten egintza sortzaileari, baizik eta efektuari.

Kontratuaren kontzeptu modernoa hainbat pentsamolderen aldiberekotasunaren ondorioz eratzen da; besteak beste:

1) Eliza Zuzenbidearen doktrina, adostasunari balio handia eman ziona eta honako ideia hau ezarri zuena: borondatea betebeharraren iturria da eta itunak bete behar dira (erlijio-ideiak). Ez betetzea gezurra edo engainua izango litzateke; alegia, bekatua.

2) Eskolastikaren borondate juridikoa eta merkataritzako trafikoaren eragina, kontratazioa oztopo formalez askatzea aldarrikatzen zuena.

3) Ilustrazioa eta Zuzenbide Naturalaren eskola arrazoiduna (XVII. eta XVIII. mendea¹). Horiek azpimarratzen dute **borondate indibidualaren eta giza borondatearen ideiak eta betebeharrak eratzearen funts arrazionala alderdien borondate librean dagoen ideia. Pisu guztia adostasunean jartzen dute: *kontratua definitzen duen elementua.***

Bilakaerak kontzeptu modernora garamatza. Honek, adostasunaz gain, kausa egotea ere eskatzen du, eskualdatzea justifikatzen duen kausa bat; kontratuak moralarekin bat egiteko.

Horrela, kontratua zera izango da: **edozein borondate-akordio, zeinaren bidez interesdunak behartzen diren.** *Betebeharrak (efektu juridikoak) sortzera zuzenduta dago.*

Kontratuaren kontzeptu moderno horrek hiru oinarri ideologiko ditu:

- a) Liberalismo ekonomikoa.
- b) Alderdi kontratugilearen berdintasun-idea.
- c) Burgesek ekonomiaren gain jarduteko duten bitartekoa.

2. Kontzeptua Kode Zibilean

Kode Zibilak ez du kontratuaren kontzepturik barneratzen artikulu espezifiko batean, baizik eta artikulu batzuen azterketatik eratorri beharko dugu: KZren 1089., 1091., 1261., 1258. eta 1274. artikuluetatik.

a) **Betebeharrak sortzera zuzenduta dagoen adostasuna da eta betebeharren iturri nagusietako bat.** KZren 1089. artikulua dio: *legea, kontratuak, kuasikontratuak [...]* eta 1254. artikulua: *Kontratua bada izan, pertsona bat edo gehiago ados daudenetik, beste pertsona bati edo batzuei begira, euren burua gauzaren bat ematera edo zerbitzuren bat egitera behartzeko.*

b) Ekintza juridiko bat da, borondate-autonomia egikaritzaren adierazpena, eta alderdien artean eragina duen arau juridikoa sortzen du. KZren 1091. art.: **alderdien arteko legea da.**

c) Merkatuen ondasunak eta zerbitzuak eskuz aldatzeko bitarteko arrunta da, alderdiek beren interes ekonomikoak lortu ahal izateko. Nahikoa da KZren 1274. artikulua irakurtzea.

Kode Zibilean eratuta dagoen moduan oinarrituz, aldebiko negozio juridiko mota bat dela esan dezakegu, hain zuzen, ondarezko izaera edo izaera ekonomikoa duten erlazioen eremuan kokatzen dena.

Betebehar-iturri gisa, kontratua **nahi den efektua sortu bezain pronto (betebeharra sortzea eta horri dagokion kreditua)** iraungitzen da. Hala ere, ez da iraungitzen errealitatean dakarren aldaketa, kontratuaren alderdiek kontratu-harremanean lotuta jarraitzen baitute.

Kontratua interesatuen ekintza bat da eta, horrez gain, haien menpe jartzen den jokabide-araua. Hala ere, kontratu-harremana da alderdiek kontratua bete ondoren kokatzen diren egoera, hau da, sortzen, aldatzen edo iraungitzen duten egoera. Beraz, gauza bat izango da errentamendu-kontratua (iraungitzen dena) eta beste gauza bat errentamenduzko erlazioa.

Kontratu-harremanak kontratuan izango du jatorria eta kontratu horretatik eratortzen diren eskubide, betebeharrak eta zama guztiak barneratzen ditu.

Laburtuz, kontratua teknikoki da:

- a) Adostasunezko egitura bat da. Izaera orokorrarekin, adostasunaren esku uzten da kontratuzko erlazio bat gauzatzea edo lotura egotea (zerbaiti buruzko akordio komuna).
- b) Adostasun hori betebeharrak-iturri da. Betebeharrak-eragina dauka, ez besterik; ez dauka eskubide errealek eskuratzeko eraginik.
- c) Izaera ekonomikoa edo ondarezkoa duten erlazioen eremuan (kostubidezkoak edo dohainekoak direnak), ondasunak eta zerbitzuak eskuz aldatzeko bitartekoa da.

V.II. KONTRATUAREN ELEMENTUAK

Oro har

KZren 1261. eta 1278. artikuluetatik eratortzen dira. Lehenengoak honako hauek aipatzen ditu kontratuaren betekizun gisa: kontratugileen **adostasuna**, kontratuaren materia den **objektu ezaguna** eta ezartzen den betebeharraren **kausa**.

Aipatutako betekizunei, KZren 1278. artikulua beti eskagarria izango ez den beste baldintza bat gehitzen die. Betekizun hori **formarena** izango da. Artikulu horrek zera dio: *Kontratuak bete beharrekoak izango dira, horiek egiteko forma edozein izanik ere, baldin eta beren baliozkotasunerako baldintza oinarritzkoak betetzen badira.*

A. ADOSTASUNA

Kontratuaren adostasun kontzeptuak bi alderdi barneratuko ditu:

- a) adostasuna emateko gaitasuna
- b) adostasuna benetan ematea

KZren 1263. artikulua da adostasunaren gaia aztertzen duen artikulua. Artikulu horrek zera xedatzen du: *Ezin dute adostasunik eman: 1. Adingabe emantzipatugabeek. 2. Ezgaituek.*

Arau hori negatiboa da eta zeinek ezin duten kontratatu esaten digu. Arau horretatik zera ondorioztatzen da: kontratatzeko gaitasunak bat egiten duela jarduteko gaitasun orokorrarekin.

KZren 1263. artikulua aztertzen badugu, zera ikusiko dugu: **ez da esaten adingabeak edo ezgaiak ezin dutela adostasunik eman, baizik eta adostasun horretatik sortzen den negozio juridikoa balioduna eta eraginkorra den ala ez.**

Honela, adostasunak balioa eta eragina izateko, alderdiek jarduteko gaitasun osoa izan behar dute. KZren 1263. eta 1264. artikuluek **a sensu contrario** ulertzen baditugu, kasu hauetan izango da jarduteko gaitasun osoa: adin-nagusitasuna dagoenean eta ezgaitasunik ez dagoenean. Betekizun horiek ez badira betetzen, legeko ordezkari batek hartu beharko du parte.

Jadanik esan dugu kontratuaren elementuen artean inportanteena dela adostasuna (sentimendu komuna edo bi pertsona edo gehiagoren borondate komuna) edo bi borondate-deklarazio edo gehiagoren arteko akordioa (eskaintza eta onartzea) kontratuaren objektua eratu behar duen gauza komun bati buruz. Adostasunak kontratua definitzen du.

Adostasunak objektua eta kausa barneratzen ditu; hau da, bien gainean gauzatzen da. KZren 1262. artikuluek dioen bezala: *Adostasuna azaltzen da eskaintza eta onarpena bat etortzeagatik, kontratua eratu behar duten gauzaren*

eta kausaren inguruan.

Artikulu horretatik zera ondorioztatzen da: objektuari eragiten dion kontratuzko akordio bat dagoela, hau da, objektuari buruz egiten den adostasunezko akordio bat. Akordio hori ez bada gauzatzen ezin da adostasunik egon (KZren 1261.2 art.), adostasuna baita objektua adierazteko bitarteko teknikoa.

Eta horrez gainera, kausa-akordioa dago edo kausari buruzko borondate komuna. Horrek ez du denboran akordioarekin bat egin beharrik eta, KZren 1277. artikuluak xedatzen duen gisan, gerta daiteke kausa espresuki ez adieraztea: *Kontratuan kausa adierazi ez arren, uste da kausa badela izan eta hori zilegia dela, zordunak horren aurkakoa frogatzen ez duen bitartean.*

Bestetik, ez da ahaztu behar pertsona zehatz batzuei kontratu jakin batzuk ospatzea galarazten dien legezko debekuak egon daitezkeela. Debeku horiek arrazoi objektiboetan oinarritzen dira; hau da, legeak aipamen egiten die kontratuetan komeni den ala ez haiek ospatzea; adibidez: KZren 1459. art., *erosteko debekuak ezartzen dituen*; KZren 1677. art., *sozietate-kontratuari aipamen egiten diona*.

B. KONTRATUAREN OBJEKTUA: KONTZEPTUA ETA BETEKIZUNAK

1. Kontzeptua

Kontratuaren objektu dira **ekonomikoki baloragarriak diren ondasunak, alderdien interes bati dagozkionak**. Edo doktrina gehienak esaten duen gisan, alderdien ideia komuna, horiek mugatzen duten gizarte-errealitatearen sektore bati buruz, zeinaren gainean adostasuna ezartzen baitute.

Kontzeptua ez dugu aurkituko Kodearen artikuluetan. Kodeak objektuari buruz hitz egiten duenean «kontratuaren materia» esapidea erabiltzen du, aldi

berean, hura egotea eta gutxieneko betekizunak eskatuz (KZren 1261.2 eta 1271.-1273. art.).

Beraz, objektua gizarte-errealitatearen zati bat da, zeinaren gainean kontratuak jardun behar baitu.

«Kontratuaren objektu» izan daitezke: gorputzeko gauza edo objektuak, energia naturalak, obra intelektualak edo pertsonen jarduera, zerbitzuak eta abar.

Objektua ez da nahastu behar:

- Kontratuak eragiten dien gauza eta zerbitzuekin: objektuak dira, baina ez bakarrik.
- Prestazioarekin (alderdi baten jokabide bat, balio ekonomikoa daukana eta beste alderdiarentzat interesa dakarrena). Prestazioa betebeharraren objektua da, ez kontratuarena.
- Alderdiek kontratatzen dutenean, kontratuarekin bilatzen ari diren efektu edo ondorioekin, alderdien betebeharrak direnak.
- Kontratuaren edukiarekin (KZren 1901. art.), alderdiek kontratuari jarraiki ezartzen duten erregela dena.
- Jarraitzen den xedearekin edo interes praktikoarekin.

2. Betekizunak

KZren 1271.-1273. artikuluko tartearen arabera, objektuak:

- a) Existitu** egin behar du.
- b) Bideragarria** izan behar du.
- c) Zilegi** izan behar du.
- d) Zehaztua** izan behar du.

1.- Haren existentzia ez da objektuaren berezko betekizuna, baizik eta kontratuaren oinarri bat, ezin baita adostasunik egon objekturik gabe (KZren 1262. art.).

Kontratuaren objektua izan daiteke gerokoa; hau da, kontratua egiten denean oraindik existitzen ez den objektua, baina gertaeren bilakaera normalaren arabera existi daitekeena. **Legeak ezarritako salbuespenak daude:** *Adib.: geroko jaraunspena edo etorkizuneko gauzen dohaintza, ezin direnak kontratuaren gauza izan* (KZren 635. eta 1271.2 art.).

Beraz, objektuak kontratua gauzatzen den unean egon behar du. Hala ere, geroko gauza bat ere izan daiteke, bere existentzia posible bada, legeko salbuespenak izan ezik.

Geroko existentziaren ahalbidea irizpide fisikoen eta alderdiek negozioaren bidez gauzatu nahi dituzten xedeen arabera balioetsi behar da; adibidez: *gaur ilargira iristea posible da, baina ilargian gaur egun lur zati bat saltzea juridikoki ezinezkoa da.*

2.- Objektua bideragarria izatea KZren 1272. artikulutik eratortzen da, eta horrek zera xedatzen du: *Ezin dira kontratuaren objektu izan gauza edo zerbitzu ezinezkoak.*

EZINTASUNA MOTA askotakoa izan daiteke.

Horrela, **ezintasuna kontratua egin zenean existitzen bazen,** hori erabat deuseza da (inoiz existituko ez balitz bezala). Aldiz, **geroko ezintasunak** (kontratua egin eta gero sortzen denak) ondorio hauek izan ditzake: Kontratua ez betetzea, betebeharrak batzuk edo guztiak iraungitzea.

Erabateko ezintasunak kontratu osoaren deuseztasuna dakar; **partzialak,** berriz, zalantzak sorrarazten ditu, KZren 1157. artikulua zera esaten baitu: *betetzeak beti erabatekoa izan behar du.*

Autore batzuek erabateko deuseztasuna dakarrela uste dute. Beste batzuek, ordea, hartzekodunak honako aukera hau duela uste dute (Diez-Picazo): kontratuari uko egitea edo bideragarria den zatia eskatu eta hari dagokion prestazioa proportzionalki gutxitzea.

Ezintasun erlatiboak esan nahi du gauza edo zerbitzua posible dela, baina betebeharraren mendekoak ezin duela dagokion prestazioa egin. Hainbat konponbide onartzen ditu.

Hori dena lotu behar da negozioaren kontserbazio printzipioarekin eta alderdiek kasu bakoitzean duten borondatearekin hark bizirik jarrai dezan.

3.- Objektuak zilegi izan behar du. Gauza bat zilegi da **merkataritzaren objektu izateko gai** denean. Ez dira izango jabetasun publikoko ondasunak, ezta pertsonen egoera zibilak ere. Legeak ondasunaren trafikoa murriztu duenean, ez dira zilegi izango: *armak edo drogak*.

Zerbitzu bat zilegi da **legearen eta moralaren aurkakoa ez denean; adibidez: eraile profesional bat kontratatzea ez litzateke zilegia izango; proxenetismoa, hil arte zerbitzuen errentamendua, eta abar.**

4.- Objektuak zehaztua izan behar du, eta era honetan ulertu behar dugu: **alderdiek kontratuan aurreikusi dituzten irizpideen bidez zehazgarria izatea nahikoa izango da, bai bien erabakia edo hirugarren batena.** Eta, aldi berean, objektuaren identifikazioa eta indibidualizazioa dakar.

Zehaztuta dagoen edo zehazgarria den objektuaren ezak kontratuaren deuseztasuna dakar.

C.KAUSA KODE ZIBILEAN

KZren 1261.3 artikulua zera eskatzen du: *ezartzen den betebeharraren kausa* eta 1274. artikulua zera xedatzen du: *Kostubidezko kontratuetan, alderdi kontratugile bakoitzarentzat kontratuaren kausa izango da beste kontratugileak gauza edo zerbitzu bat eman edo hitzematea; ordaintzeko kontratuetan, ordaindu beharreko zerbitzua edo onura; eta, ongintza hutsekoetan, ongilearen eskuzabaltasuna.*

Bereizi egiten dira: **betebeharraren kausa**, KZren 1261.3 artikulua eskatzen duena, eta **kontratuaren kausa**, 1274. artikulua aipatzen duena.

1. Betebeharraren kausa

Betebeharraren kausa da efektuaren ekoizpena justifikatzen duen funtsa: *kostubidezko kontratuetan*, beste alderdiak bere gain hartzen duen betebeharraren prestazioa edo hitzematea; *dohaineko kontratuetan*, liberaltasuna; *ordaintzekoetan* (dohaineko kasu jakin bat dena), saritu nahi den ekintza benetan gertatu dela.

Honako hauek dira betebeharraren kausaren ezaugarri nagusiak:

- Kontratu batetik sortu den edozein betebeharraren tipikoa eta iraunkorra da.
- Aldaezina da, *numerus clausus* baita.
- Ez du berez eduki ekonomikorik.

Gainera, kontratuan dagoen betebeharraren nagusi bakoitzak bere kausa izan behar du. KZren 1274. artikulua zera dio: *alderdi kontratugile bakoitzarentzat kausa* (betebeharraren bakoitza).

Kontratuaren elementua den kausa **betebeharraren kausa** da, edozein eskubideren esleipenak justifikazio bat izatea eskatzen baitu. Betebeharraren

kausa hori kontratuan adostasunaren bidez sartzen da: *kausa-akordioa* (KZren 1262. art.). Hala ere, gerta daiteke kontratuan bertan ez adieraztea edo kontratuzko akordiotik banandurik hitzartzea.

2.Kontratuaren kausa

Kontratuaren kausa kontratuak beteko duen funtzio gisa eratzen da. Funtzio ideia hori kontratuak merkatuan duen kontzeptuarekin lotzen da, ondasunak eta zerbitzuak eskuz aldatzeko bitarteko gisa, alegia. Alde horretatik, kontratuaren kausa bere **funtzio ekonomiko**arekin identifika daiteke. Legezko testuak ezaugarri objektiboari aipamen egin arren, ezin da baztertu alderdiek kontratuarekin lortu nahi duten *xede jakina* edo *asmo praktikoa*. Kontratuaren kausa zer den ulertzeko, kontuan hartu behar dira bi kontzeptuak: objektiboa (funtzio ekonomikoa) eta subjektiboa (xedea).

Betebeharraren kausak ez bezala, kontratuaren kausak eduki ekonomikoa dauka eta ez da beti objektiboa.

Kontratuaren kausak zehazten du:

- Kontratuaren funtzioa (egitura bere elementuek zehazten dute; KZren 1261. art.).
- Kontratuen sailkapena.
- Arau juridiko batzuen aplikazioa ahalbidetzeko balio du (Gete-Alonso).

1.- KZren 1274. artikularen arabera, kontratuaren funtzioa kostubidezkoa edo dohainekoa da.

Kostubidezkotasun edo *dohaintasun funtzio* hori **orokorra** edo **abstraktua** da. Hau da, kontratu bakoitza kostubidezkoa edo dohainekoa da, kontratu kontzeptuak trukearen ideia barneratzen duen neurrian. Hala ere,

kostubidezko tasun edo dohaintasun hori kontratu tipo bakoitzean espezifikatzen da (salmenta, errentamendua eta abar). Gauzak horrela, kostubidezko tasun edo dohaintasun orokorraren aurrean kontratu jakin baten truke-funtzio espezifikoa agertzen da, kontratu tipo bakoitzaren **kausa espezifikoa** izanez. Adibidez, salmentan kausa orokorra kostubidezkoa da eta gauza eta prezioaren arteko trukean espezifikatzen da (KZren 1445. art.). Kontratuaren kausa kontratuzko tipo bakoitzarentzat zehazten da. Beraz, kontratu atipikozko hipotesietan, dohaineko edo kostubidezko funtzioetan sartu behar dira legezko kausa berezirik ez dutenak.

Oro har, alderdiak kontratatzen bultzatzen dituzten zio edo xede subjektiboek ez dute garrantzirik Zuzenbidearentzat. Ez dira kausa eta ez dira horrekin nahastu behar. Hala ere, asmo horiek garrantzi juridikoa izan dezakete, alderdiek kontratuaren eraketan kontratura gehitzen dituztenean. Erabiltzen duten bidea kausa-akordioarena da: esanbidez hitzartzen duten kontratuaren kausaren gaineko adostasuna. Horrela gertatzen denean eta kontratu jakin bati datu subjektibo horiek gehitzen zaizkionean, **kausa zehatzari** buruz hitz egiten da. Adib.: *diru kopuru zehatz baten truke orube bat erosten da zera esanez: erosi nahi dela bertan etxe bat eraiki badaiteke*. Ez dago kausa aniztasunik. Kontratu bakoitzak bere kausa zehatza dauka (erosi eraikitze), kontratu tipoaren kausa espezifikoa zehaztea dena (salmenta: gauza prezioaren truke).

Nahiz eta KZren 1274. artikulua kostubidezko edo dohaineko funtzioari buruz hitz egin, autore batzuek hirugarren genero bati buruz hitz egiten dute. Hirugarren genero hori da *berme funtzioa* edo *kreditu-eskubide bat indartzeko funtzioa* (fidantza-kontratuan, bahiketan eta hipotekan). Hala ere, beste kontratuzko erlazio baten menpe dagoenez (bermatzen duena), bermea kostubidezkoa edo dohainekoa izan daiteke kausa orokorrarekiko [KZren 1823. art.: *Fidantza (...) dohainekoa edo kostubidezkoa izan daiteke*]. Halaber, *berme funtzioa* kontratuaren tipoari dagokion espezifikazioa da (salmenta kostubidezko kontratuaren espezifikazioa den gisan).

2.- Kontratuaren kausak kostubidezko eta dohaineko kontratuen arteko bereizketa zehazten du.

a) Kostubidezko kontratuetan, kontratuaren bi alderdientzat sakrifizio ekonomikoa sortzen da, bakoitzaren prestazioa bestearen prestazioari dagokiolarik (kontraprestazioa). Prestazioen artean proportzionaltasun ekonomikoa dagoen ala ez kontuan harturik, kostubidezko kontratuetan bereizi egiten dira:

. **Kontratu konmutatiboak.** Kontratu horietan parekotasuna gertatzen da prestazioen artean. Orekatuta dagoen eskualdaketa ekonomikoa gertatzen da.

. **Ausazko kontratuak.** Kontratu horietan urratuta agertzen da parekotasuna, alderdien prestazioak *alea* delakoaren menpe jartzen direlako (**alea: zortea**; ikus KZren 1790. art.); adibidez: *joko- eta apustu-kontratua, non prestazio bat ziurra baita (apustua egiten dena), baina ez, ordea, kontraprestazioa. Galdu edo irabaz daiteke, eta beste alderdiak diru kopuru bat ordaintzeko betebeharra izan dezake ala ez.*

b) Dohaineko kontratuetan, kontraprestazio gisa zerbait eskuratu edo eman gabe zerbait jasotzen/egiten denean edo ez denean zerbait egiten. Kontratu horien mota berezi gisa ordaintzekoak daude, non jadanik ekoitzi den ekintza bategatik izaten baitu onura, ekintza hori kontraprestaziotzat hartu gabe. *Adib.: hil arteko diru-pentsio bat eratzen dut, betebeharririk izan gabe, hiltzetik salbatu nauen pertsonaren alde.*

3.- Azkenik, kontratuaren kausak *arau kausalen* aplikazioarentzat balio du. Ordenamenduak arau horiek ezarri ditu, aurreikusi diren funtzioak betetzea

ziurtatzeko. Aldi berean, autonomia pribatuaren muga gisa jarduten dute. Arau horiek *funtzioaren oinarrizko printzipioak barneratzen dituzten erregela komun*en batasuna dira eta aplikagarriak dira funtzio jakin bat duten kontratuzko tipo guztiei. Horrela, kostubidezko kontratuetan, saneamenduerantz (KZren 1475. eta 1563. art.); dohainekoetan, beherapen edo ez-ofizialtasunaren sistema (KZren 654. eta 655. art.) edo bermezkoetan, hitzarmen komisorioaren debekatua (KZren 1859. eta 1884. art.).

3.Kausaren betekizunak

Hiru dira kausaren inguruan aldarrikatzen diren betekizunak:

1. **Existentzia.** Gure sistema kausala da. Kausarik gabeko kontratuak kontratu deusezak dira.

KZren 1275. artikulua zera xedatzen du: *Kausarik gabeko kontratuak [...] ez dute inolako efekturik sortzen.* Existentzia edo egotea kausa-akordioaren bidez frogatzen da. Hori kontratuzko akordiotik banatuta egotea baimentzen da, baina nahitaez gauzatu behar izan da. KZren 1277. artikulua horrela onartzen du, *kausaren prozedurazko abstrakzio* delakoa sortuz. Horren bitartez, frogazamaren aldaketa edo inbertsioa ezartzen da. Arau orokorraren arabera, zerbait alegatzen duenak frogatu egin behar du (JZren 217.2 eta 3. art.). Hemen, ordea, kausa existitzen dela uste da, kausaren existentziak eta zilegitasunak kaltetzen duen pertsonak aurkakoa frogatu arte. Gure sisteman, benetako abstrakzioak (betebeharra kausarik gabe baliagarria izateak) ez du lekurik. Kontratu guztiak kausalak dira (bai tipikoak bai atipikoak).

Oro har, kontratuak ez du kausarik, kontratuaren funtzioa identifikatzea ahalbidetzen duen elementuaren gabezia zein narriadura gertatzen denean. *Adib.: prezioa izenduna edo barregurazkoa da kostubidezkotzat hartu den kontratu batean; liberaltasun-asmoaren eza, eta abar.* Batzuetan,

jurisprudentziak uste izan du ez dagoela kausarik kontratuaren xedea edo asmoa ez denean gertatzen (De Castro).

2. **Zilegitasuna.** KZren 1275. artikulua zera xedatzen du: [...] *Zilegia ez den kausa duten kontratuak ez dute inolako efekturik sortzen. Kausa ez da zilegia legearen edo moralaren aurkakoa denean.*

Doktrinak eta jurisprudentziak uste dute zilegitasuna eta ez-zilegitasuna kontratuaren *kausa zehatzean* adierazten dela. Hau da, alderdiek zehazki hitzartu duten asmo edo xede praktikoa buruz aldarrikatzen da. Kontratuan sartzeko erabiltzen den bitartekoan zehazten da hori: kausa-akordioa, non interesdunen borondateak zuzenean parte hartzen baitu. Haien, ez-zilegitzat har daitekeen eta hitzartutakoari eragin diezaiokeen arrazoi bat adierazi eta itundu denean, kausa-akordioa ez-zilegia izango da eta kontratuak ez du eraginik sortuko.

Beraz, Gete-Alonsok dioenez, kausa ez-zilegia da: «cuando ha teñido de ilicitud el acuerdo causal, un motivo, fin o finalidad subjetiva ilícitos o ilegales que se han incorporado al contrato a través de esa vía y sin los que éste no es querido como norma de obligar entre las partes».

3. **Egiatasuna.** *Kontratuaren kausa faltsua adierazteak deuseztasuna dakar, salbu eta frogatzen denean kontratu horien oinarria beste kausa egiazko eta zilegi bat zela* (KZren 1276. art.). Kausaren faltsutasuna zentzu bikoitzean interpretatzen da:

a) **Gezurra den kausa gisa.** Egintza juridiko baten existentziaren itxura sortzeko asmoarekin kanporatzen dena. Kasu horretan, kontratuaren eraketa irregularra da. Zehatzago, *simulazioa* sortzen da.

b) **Errakuntzazko kausa gisa.** Kausa faltsu bat adieraz daiteke kausaren

errepresentazio oker batean oinarriturik. Errakuntzarik baden ala ez jakiteko, akordio kausalera eta haren interpretaziora jo behar dugu. Alde horretatik, KZren 1301. artikuluan agertzen da eta haren ondorioa kontratuaren deuseztagarritasuna da. Hau da, kontratua aurkara daiteke, kausaren izaera faltsuan oinarriturik.

D. FORMA

Borondate-deklarazio guztiek kanporatzeko forma bat izan behar dutenez (hitza, seinalea, egintza), deklarazio guztiak formalak dira.

Hala ere, kontratuaren formari buruz hitz egiten dugunean, aipamen egiten diogu beste gauza bati, elementu edo faktore gehigarri bati, alegia. Elementu gehigarri hori (*plusa*) kontratuari edo deklarazioari eskatzen zaio, eta bitarteko jakin baten erabileran gauzatzen da (eskritura publikoa, idazki pribatua, eta abar), bai alderdiek bai legeak eskaturik, bai haren eraginkortasunarentzat, baliotasunarentzat edo beste edozein xederentzat. Hori kontuan harturik, bereizi egiten dira:

- a) Forma ***ad solemnitatem***. Kontratu *balioduna izateko* eskatzen da. Forma hori falta bada, kontratua *deuseza* da, kontratuaren oinarritzko elementu bat baita.
- b) Forma ***ad probationem***. Horrek xedetzat du, prozesuan zein prozesutik kanpo, kontratu-harremanaren existentziaren froga ahalbideratzea edo errazago egitea. Beraz, nahiz eta forma jakin bat ez izan, kontratua erabat balioduna eta eraginkorra da. Hala ere, haren existentzia eta norainokoa frogatu behar denean, forma izateak froga sinplifikatu egingo du.
- c) Forma ***ad exercitium edo utilitatem***. Kontratutik sortzen diren betebeharrak egikaritu ahal izateko eskatzen den forma da. Kontratua

inter partes (alderdien artean) balioduna eta eraginkorra da, forma beharrezkoa izan gabe. Baina, hirugarrenei bere existentzia aurkaratzeko edo efektu jakin batzuk lortzeko, alderdi bakoitzak beste alderdiari ezinbestekoa den forma bete dezala eska diezaioke.

Lehenengo kasuan, kontratu formalen kategorian gaude. Kasu horretan, forma kontratuaren oinarritzko elementu bilakatzen da (adostasuna, objektua eta kausaz gain; KZren 1261. art.).

Gure sisteman ***forma-askatasun printzipioak*** eraentzen du KZren 1278. artikuluan ezartzen dena. Horrek zera esan nahi du: kontratuzko eraginkortasuna ez dagoela formaren menpe (*kontratuak bete beharrekoak izango dira*) eta kontratua formarik gabe ere baliagarria dela (*baldin eta beren baliozkotasunerako baldintza oinarritzkoak betetzen badira*, KZren 1261. art.).

KZren 1278. artikulua forma askatasun printzipioa aldarrikatzen duena, 1279. eta 1280. artikuluekin ez datorrela bat pentsa daiteke, baina doktrinak eta jurisprudentziak eman duten interpretazioaren arabera ez da horrela.

Jurisprudentzia eta doktrinak argitu duenaren arabera, KZren 1279. artikulua ***ad exercitium edo utilitatem*** forma batzen du: *Legearen aginduz beharrezkoa bada eskritura edo beste forma berezi bat betetzea kontratuaren berezko betebeharrak eragingarriak izan daitezen, kontratugileek elkar behartu dezakete forma hori betetzera, adostasuna eta kontraturen baliokotasunerako beharrezkoak diren gainerako betekizunak gauzatzen direnetik*. Forma-eskakizun horrek ez dio kontratuaren baliotasunari eragiten, baizik eta haren eraginkortasunari. Kontratuaren alderdiek kontratutik eratortzen diren betebeharrak betetzea eska daiteke eremu pribatuan. Baina, aginte judizialaren zein hirugarrenen aurrean egikaritzeko edo kontratua Erregistro Publiko batean inskribatu ahal izateko, alderdi bakoitzak beste alderdiari forma betetzea eskatu ahal izango dio.

Zein dira KZren 1279. artikulua aipatzen dituen formak? Doktrinaren eta jurisprudentziaren ustez (AGEE 1999-II-22 eta 27), KZren 1280. artikulua zerrendan jasotakoak dira (ez ditu agortzen, kontuan hartu behar baitira Kode Zibila ez bezalako legeetan agertzen direnak). Oro har, KZren 1280. artikulua zerrendatzen dituen kasuek ***ad exercitium edo utilitatem*** forma eskatzen dute. Hala ere, gaur egun, kasu batzuetan eskatzen den forma ***ad solemnitatem*** dela ulertu behar da.

KZren 1280. artikulua arabera: *Agiri publikoan agerrarazi beharko dira:*

1. Ondasun higiezinaren gainean eskubide errealak sortu, eskualdatu, aldarazi edo iraungitzeko helburua duten egintzak eta kontratuak.
2. Ondasun horien berorien gaineko errentamenduak, horiek sei urtekoak edo hortik gorakoak badira eta hirugarrenari kalte egiten badiote.
3. Ezkontzako itunak eta horien aldarazpenak (KZren 1327. artikulua arabera, formak ***ad solemnitatem*** izaera dauka).
4. Jaraunspen-eskubideak edo ezkontzako sozietatearen eskubideak laga, arbuia eta horiei uko egitea (horiek ere ***ad solemnitatem*** izaera dute).
5. Ezkontza egiteko ahalordea, auzietarako ahalorde orokorra, eta epaiketara aurkeztu beharreko ahalorde orokorrak; ondasunak administratzeko ahalordea; eta beste edozein ahalorde, horren gaia baldin bada eskritura publikoan idatzirik dagoen edo idatzi behar den egintza, edo hirugarrenari kalte egin behar dion egintza.
6. Akzioak edo eskubideak lagatzea, horiek sortzen badira eskritura publikoan barneratutako egintza batetik.

Halaber, gainerako kontratuak idatziz agerrarazi beharko dira, nahiz eta idatzia pribatua izan, baldin eta 1.500 pezetatik gorakoa bada kontratugile bati edo biei dagozkien prestazioen kopurua.

Horri kontrajarririk, kontratu formalak salbuespena dira. Kontratua formala da, kontratua balioduna izateko legeak forma jakin bat eskatzen duenean. Horren ezak kontratuaren deuseztasuna sortuko luke. Alde horretatik, kontratu formalak dira: dohaintza (KZren 632. eta 633. art.), hipoteka-kontratua (KZren 1875. art.), ezkontza-hitzarmenak eta horien aldarazpenak (KZren 1327. art.)

Autonomia pribatuaren printzipioaren babespean, alderdiek, kontratuaren betekizun gisa, forma jakin baten eskakizuna hitzar dezakete. Kasu horretan *borondatezko formaren* aurrean gaude. Oro har, forma horren ezak kontratuaren deuseztasuna dakarren ala ez jakiteko, alderdien hitzarmena aztertu beharko da. Horrela, AGE 1985-IX-28: *si expresamente no se hizo depender el contrato del otorgamiento de la forma, ésta no influye en la validez del mismo.*

Forma ez da *formalitateekin* nahastu behar. Formalitateak dira: «aquella serie de circunstancias adicionales que, no siendo medios de exteriorización de la voluntad, se conectan típicamente a su realización» (Gete-Alonso). Beraz, inguruabar gehigarriak dira. Ez dira borondatea gauzatzeko bitartekoak, baina hura gauzatzean gertatzen dira; adibidez: *kontratu bat agintari baten aurrean edo lekuko batzuen aurrean egitea eskatzen denean; hitz edo formula jakin batzuk erabiltzea eskatzen denean, eta abar.* Kontratuetan, erregela da formalitate-askatasuna.

Forma ez da *agiriarekin* nahastu behar. Agiria da kontratuzko deklarazioa jasotzen duen baliabidea edo euskarria («gauza»).

Tradizionalki, agiria paperarekin identifikatu izan da. Hala ere, aurrerapen teknologikoak (informatikoak eta abar) alde batera uzten ari dira agiri eta paperaren arteko identifikazioa.

V.III. KONTRATU MOTAK

Kontratuak sailkatzeko irizpideak asko dira. Ez ditugu guztiak aipatuko. Hauek dira erabiliko ditugun irizpideak:

1.- Kontratu batek eraentza juridikoa duen ala ez duen kontuan harturik, bereizten dira:

- Kontratu **tipikoak**. Legean (KZn edo beste batean) eraentza berezi eta jakin bat aurkitzen dute.
- Kontratu **atipikoak**. Ez daude bereziki araututa, alderdien autonomia pribatuaren egikaritzaren fruitu diren neurrian. Beren eraentza lortzeko, alderdien borondatea eta kontratuen arau orokorrak aztertu beharko dira. Baliadunak izateko, kontratuaren kontzeptua eratzen duten elementuen batera-biltzea eta KZren 1255. artikulua mugak errespetatzea behar da. Orohar, egitura mistoa duten kontratuak dira, nahastu egiten baitira kontratu desberdinen eraentzak (*leasing* kontratuan salmenta eta errendamenduaren datuak daude). Hala ere, bere egitura hutsa izan daiteke (erabat berria). Gaur egun, merkatuaren egoera ekonomikoa eta transakzioen nazioartekotasuna dela medio, figura ugari ekarri dira Zuzenbide anglosaxoietik. Gure sisteman ezezagunak dira eta atipikotzat agertzen dira: *leasing*, *renting*, *factoring* eta abar.

2.- KZren 1258. artikulua arabera bereizten dugu:

- **Hitzarmenezko** kontratuak. Hauek adostasun hutsarekin gauzatzen diren kontratuak dira. Eragina sortzeko, nahikoa izango da adostasuna.

- Kontratu **errealak**. Hauek, adostasunaz gain, **gauza ematea** eskatzen dute. Nahiz eta akordioa dagoenetik kontratua egon, horren eragina gauza ematen den unetik bakarrik sortzen da. Kontratu horietatik sortzen den betebeharrak nagusiak —gauza itzultzeko betebeharrak— berezi egiten ditu (horrela, gordailutzea, KZren 1763. art.; komodatu-mailegua eta elkarrekiko mailegua, KZren 1740. art.; bahiketa, KZren 1863. art.).

3.- Kontuan harturik kontratuak sortzen duen *betebehar nagusi kopurua* eta zeinen gain sortzen duen:

- **Aldebakarreko** kontratuak. Kontratuaren alderdi bakarra behartzen da. Adib.: *mailegua*.
- **Aldebiko** kontratuak. Betebehar nagusiak sorrarazten dira kontratuan parte hartzen duten alderdi guztientzat. Alderdien betebeharren artean, elkarrenganako mendekotasuna aipa daiteke (*sinalagma*). Kasu horretan, betebehar elkarkariak ditugu.

4.- Eskuratzen diren eskubideen gain sorrarazten duten *eraginaren* arabera:

- Kontratu **eskualdatzaileak**. Hauen perfekzio hutsak eskubide erreal bat eskuratzea, eratzea edo iraungitzea dakar.
- Betebehar-kontratuak. Hauek betebeharra sortzen dute.

Gure sisteman, kontratu guztiak betebeharrezkoak dira. Betebeharrak sortzea kontratuen eragin tipikoa eta berezkoa da. Salbuespena kontratu eskualdatzaileek eratzen dute, adostasuna (kontratua) ez baita nahikoa eskualdatzea sorrarazteko.

V. IV KONTRATUAREN ERAKETA

I. AURREKO TRATUAK

1. Kontzeptua

Eskaintza eta onartzea aldi berean gertatzen direnean kontratua eratzen da. Baina aldez aurreko epealdi bat egon daiteke, interesatuek edo laguntzaileek *kontratua egitea, eztabaidatzea eta hitzartzea xedetzat duten egintza batzuk gauzatzen dituztelarik*.

Arazoak sortzen ditu. Elkarriketak nahiz idatzizko proiektuak izan daitezke, alderdien artean inolako harreman juridikorik sortu gabe. Baina ezin da esan Zuzenbidearentzat garrantzirik ez dutenik ere. *Adib.: kontratua interpretatzeko balioa izan dezakete, borondatearen bizioak egiazta ditzakete edo kontratuan betetzen ez den zerbaiti buruz hitzeman daiteke*. Hau da, horiek gizarte-harreman bat dakarte, fede onez eta leialtasunez jarduteko betebeharra.

Aurreko tratuak ez dituzte alderdiak behartzen eskaintzan edo geroko onartzean adierazten den jarrerari eustera, ezta geroko kontratua sinatzera ere.

2. Aurreko tratuak haustea. Kontratu aurreko erantzukizuna.

Alderdi bat tratutik erretiratzen bada, beste alderdiak zerbait eska diezaioke? Alemaniako, Italiako eta Portugaleko Zuzenbideetan, *culpa in contraendo* teorian oinarrituz, baiezko erantzuna ematen da.

Espainiako Kode Zibilak ez dio arazo horri esanbidez aipamenik egiten, kontratuzko eta kontratuz kanpoko erantzukizunari bakarrik egiten baitie aipamen.

Hala ere, gure Zuzenbidea antzeko konponbide batera iritsi da, tratuak haustea bidegabea izan denean kalte-galerak ordaintzeko betebeharra sortzen

dela onartuz. Kaltea ez du jasan behar nahitaez kontrako alderdiaren jardueraren eraginez kontratua ospatzean konfiantza zuenak. Eta KZren 1902. artikulua bidez gauzatuko da.

Kalte-galeren ordain hori bidezkoa izateko, beharrezkoa da alderdi bat negoziatioetatik arrazoi baliodunik izan gabe erretiratzea. Halaber, negoziatio haien ondorioz kontratua ospatzeko ahalbideak handiak direla erakutsi behar zaio beste alderdiari; hau da, hain aurreratuta dagoenez, kontratua egin egingo dela.

Kontratu aurreko erantzukizun horren betekizunak honako hauek dira:

- 1) Kontratu bat ospatzea xedetzat duen negoziatio-egoera erreala edo ekintzak.
- 2) Tratu horietatik konfiantza-egoera bat sortu izana, beste alderdiak trafikoaren usadioen arabera kontratua ospatzera bideratuta dagoen jokabide bat gauzatuko duela pentsatzea ahalbidetzen duena.
- 3) Haustea bidegabekoa izatea, nahiz eta kalte bat sortzeko asmorik ez egon.
- 4) Kalte bat sortzea.
- 5) Kausalitate-erlazioa egotea, konfiantza haustearen eta sortu den kaltearen artean.

Ordainak tratuak hausteagatik sortutako kalteak barneratzen ditu, baina ez sortu gabeko irabazterik (jaso ez den irabaztea).

II. KONTRATUA ESKAINTZEA

1. Kontzeptua eta eskaintzaren betekizunak

Eskaintza aldebakarrekoa eta hartzigarria den borondate-deklarazio bat da, zeinaren bidez beste pertsona bati kontratu bat egitea eskaintzen baitzaio. Hura onartzeak kontratuaren perfekzioa, alderdien arteko lotura, eta betebeharren jaiotza dakar.

Betekizunak honako hauek dira:

- Osoa izan behar du, kontratuaren oinarritzko puntu guztiak barneratu behar ditu.
- Eskaintza egiten duen pertsona beste alderdiak onartzen badu, argi eta garbi agertu behar da behartuta gelditzeko duen asmoa.
- Onartzearen bidez lotuta geldituko den pertsonari zuzendu eta jakinarazi behar zaio.
- Legalki eskatzen zaion forma izatea. *Adib.: kontsumitzailearen eta enpresari baten arteko kontratua haren etxean gauzatzen denean.*

Eskaintza dagoela ulertzeko, betekizun guztiak bete behar dira. Laburbilduz, zera esan daiteke: *pertsona jakin bati edo zehatz batzuei zuzendutako kontratu-proposamena **eskaintza** izango da, nahiko zehatza bada eta egileak, onartzea gertatuz gero, behartuta gelditzeko duen asmoa adierazten badu.*

2. Eskaintza enkante publikoan eta publikoari eskaintzea

Bi kasuek zalantzak sorrarazten dituzte eskaintzat hartuak izateko behar diren betekizunak betetzen dituzten ala ez puntuari buruz.

Enkante publikoa ospatzea kontratuzko eskaintza dela kontsideratzen da, eta enkantean aritzea enkante eskaintza onartzea dela. Beraz, enkantean aritzea izango da kontratua eratzen duena, eta adjudikazioa kontratuaren existentziari buruzko birbaieztapena litzateke.

Publikoari egindako eskaintzak (adib.: iragarkizko mezuak) ez zaizkio hartzaile zehatz bati zuzentzen. Beraz, ezin da eskaintzari buruz hitz egin, salbuespenetan izan ezik. Baina saltzeko eskaintza publiko bakuna edo saltokietan egiten den artikuluen erakusketa eskaintza izango da, eta dendaria behartzen du demandatzaileen alde salmenta egitera.

3. Eskaintza iraungitzea eta ezeztatzea

Kontratua perfektzionatu edo gauzatu baino lehenago, eskaintza iraungi daiteke:

- a) Onartzaileak uko egiten dionean, bai erabat bai partzialki; azken kasu horretan kontraeskaintza bat egingo du.
- b) Eskaintza onartua izateko ezarri zen epealdia igaro denean, edo haren menpe zegoen inguruabarra gertatu denean edo ez denean.
- c) Kontratua perfektzionatu edo gauzatu baino lehenago eskaintza egin zuena hil edo ezgaitzen denean, ez baitu substantibitaterik (kontratua gauzatzen denean eskuratuko du hura, eskaintzaren eta onartzearen aldiberekotasunarekin). Salbuespen gisa, honako hauek aipatu behar dira:

- eskaintza ezeztazina

- eskaintza egiten duena enpresaria denean, eta eskaintza hark normalki garatzen dituen negozio motetan sartzen denean.

- d) Eskaintza egin duenak ezeztatzen duenean. Onartzaileak deklarazioa igortzen ez duen bitartean, hau da, kontratua gauzatzen ez den bitartean, hark eskaintza erretira dezake.

Eskaintza ezeztazina denean bi deklarazio daudela esan dezakegu: lehenengoa, eskaintza; eta bigarrena, hura ez duela aldatuko edo ezeztatuko epealdi jakin batean edo inguruabar batzuk izaten diren bitartean.

Hartarako, eskaintza ez duela ezeztatuko adierazten duen deklarazio argi eta garbia behar da, eta onartzeko epe bat egotearen ustetik bereizi egiten da. **Eskaintza ezeztazina ez da iraungitzen epea pasatu ondoren; beharrezkoa da eskaintza egin duenak ezeztatzea, bestela onartu egin baitaiteke.** Eskaintza ezeztazina egiten duten inguruabarrak desagertu baino lehenago erretiratzen

bada, erretiratze horrek ez du eraginik izango eta onartua izan daiteke. Ezeztazina den jakiteko kasu konkretua aztertu beharko da, lege ezarrita egon daitekeen salbuespenarekin.

III. ONARTZEA

Aldebakarreko borondate-deklarazioa hartzigarria da, zeinaren bidez eskaintza zuzentzen zaion pertsonak hura onartzen duela adierazten baitu. Gainera, kontratuaren perfektzioa dakarren deklarazioa da.

Baldintza hauek bete behar ditu:

- a) **Eskaintzarekin bat egin behar du termino guztietan.** Edozein desberdintasun egonez gero, kontraeskaintza bat izango litzateke eskaintza iraungitzen duena. Hala ere, nazioarteko salmentetan aldaketa ez bada garrantzitsua, kontratu perfektzionatua izango da bat egiten duten puntuei dagokienez.
- b) **Behin betikoa** izan behar du; hau da, ezin da epekakoa edo baldintzapekoa izan.
- c) **Une egokian egindakoa**, eskaintza ezeztatua izan baino lehenago edo epealdia igaro baino lehenago edo bere menpe jarri zen inguruabarra. Epealdia pasatu eta gero egindako onartzea eskaintza da.
- d) **Eskaintza egin duen pertsonak ezagutzea** (hartzigarria da). Ez da ahaztu behar isiltasuna, kasu zehatzaren arabera, onartze edo uko gisa uler daitekeela. Halaber, esanbidezko eta isileko borondate-deklarazioa egin daiteke.

e) Hasiera batean, ez da forma berezi bat eskatzen, kontratuak horrela eskatzen badu edo horrela hitzartu bada salbu.

Onartzeak kontratuaren perfekzioa edo gauzatzea dakar, onartzea iraungiezin bihurtuz, substantibatu egiten baita. Hala ere, ez du substantibitate hori lortzen eta ez da gauzatzen:

- Denboraz kanpo egiten denean.
- Eskaintza egin duen pertsona ezagutzera iritsi baino lehenago erretiratzen denean.
- Onartzailea eskaintza egin duen pertsona ezagutu baino lehenago hil edo onartzeko gaitasuna galtzen badu.
- Ezagutza falta denean (KZren 1262.2 art.).

IV. AKORDIOA ERATZEN DEN GARAIA ETA KONTRATUAREN PERFEKZIOA **(KZren 1258. eta 1262. artikulak)**

Kontratuaren perfekzioa edo gauzatzea izaten da, eskaintza eta onartzea aldi berean gertatzean edo haiek bat egiten dutenean. Ezaugarri horrek eragin hauek ditu: sortu den harreman juridikoari alderdiak lotzea, hura osatzen duten borondate-deklarazioen ezeztazintasuna eta haren eragin tipikoa jaiotzea. Kontratua gauzatu edo perfekzionatu ondoren, alderdien akordio komunak bakarrik alda dezake.

Absenteen arteko kontratazioak honako arazo hau dakar: aurrez aurre ez dauden pertsonen arteko kontratua noiz gauzatzen da (gutunez edo beste baliabide bat erabiliz erlazionatzen dira)?

KZren 1262.2 artikulak eta MKren 54. artikulak erredakzio bera dute: *Eskaintza egin duena eta hori onartu duena toki desberdinetan badaude,*

adostasuna dago eskaintzaileak onarpenaren berri duenetik, edo, onartzaileak eskaintzaileari onarpena igorrita, horrek ezin duenean ezikusiarena egin fede onari kalterik egin gabe.

Konponbide hori aplikagarria zaie postaz edo antzeko baliabideak erabiliz egin diren kontratuei (*adib.: faxa, korreo elektronikoa*²); halaber, bitarteko elektronikoak erabiliz egin diren kontratuei. Baina, *kontratuak eragingailu automatikoen bitartez egin badira, adostasuna dago onarpena adierazten denetik* (KZren 1262.3 art. eta MKren 54.2 art.). Adib.: *on line* kontratuak.

Lekuari dagokionez, ez dago inolako zalantzarik aurrez aurre dauden pertsonen arteko kontratazioaren inguruan. Absente dauden pertsonen arteko kontratazioan, zera dio KZren 1262.2 *in fine* artikulua: *Kasu honetan, eskaintza non gauzatu kontratua bertan egin dela uste da.*

V. PILAN KONTRATATZEA

Gaur egungo kontratatze formek ez dute bat egiten Kode Zibilak aurreikusten dituen kontratatze ereduekin. Bat ez etortze horren arrazoiak aurki ditzakegu merkatuaren egoeran, kontratatzen diren ondasun eta zerbitzuen izaera orokor eta uniformean, eta botere ekonomikoen banaketan. Azken horrek berdintasun printzipioa urratzea erabaki du, kontratatze unean. Esan denez, kontratatze formak aldatu egin dira, eta horrela normala da kontratu askotan alde zuzeneko negoziatio-epealdirik ez egotea. Halaber, arrunt bihurtu da kontratu estandarren erabilera. Kontratu estandar horiek eraikitzen dira orokorrak izateko xedea duten erregelak ezarriz, eta eragiketa ekonomiko mota zehatz bati ezarri ahal izango zaizkie (maileguak, aseguruak, eta abar). Nork ezartzen ditu erregela horiek? Alderdiak hitzartzen dituzte? Erregela horiek ekonomikoki indar handiagoa duen alderdiak ezartzen ditu, euren bitartez kontratazio-prozesua arinagoa delako.

2

Orokortasun horrek, kontratatazio unean, ***pilan kontratatzea*** sorrarazi du. Aldi berean, ***atxikitze-kontratuari*** edo ***kontratuaren baldintza orokorre*** buruz hitz egiteko aukera zabaldu da.

Azaldutako inguruabarrek desberdintasun-egoera sortzen dute kontratugileen artean, botere ekonomiko handiagoa duenak aukera baitauka ahulagoa den alderdiarekiko nagusitzeko. Azken hori kalte dezake ***neurritz kanpoko klausulak edo itunak*** ezarriz.

Atxikitze-kontratuetan onartzaileak ezin du kontratuzko eskaintza aldatu, kontratuaren edukia aldez aurretik zehaztuta dagoelako. Gauzak horrela, zerbitzua kontratatu nahi badu, nahitaez onartu beharko ditu kontratuak jasotzen dituen baldintzak, ***atxiki*** egin beharko da. Kontratuaren edukiak alderdi batek bakarka eta aldez aurretik ezarri dituen eta kontratatze-unean automatismoa gertatzen denez, alderdi ahulenak neurritz kanpoko klausulak onar ditzake.

Kontratuaren baldintza orokorrak dira kontratuaren alderdi nagusiak aldez aurretik eta bakarka ezarritako klausulak. Alderdi horrek etorkizunean gauzatuko dituen kontratu guztietan sartu nahi izango ditu. Beste era batean esanda, baldintza orokorrek atxikitze-kontratuaren ***edukia*** eratzen dute.

Ordenamendu juridikoetan, XX. mendearen erditik aurrera, lege berezietan jaso da egoera horri aurre egiteko arauzko erantzuna. Lege berezi horien xedea da alderdi ahulena babestea. Espainiako ordenamendu juridikoan jasotzen da EKren 51.1 artikuluan herri-botereek kontsumitzaile eta erabiltzaileen eskubideak babesteko duten betebeharra. Horren garapen gisa sortu da kontsumo-legeria:

- 1/2007 Legea, kontsumitzaile eta erabiltzaileen defentsa orokorrari buruzko testu bateratua
- ***Aipirilaren 13ko 7/1998 Legea, kontratuaren baldintza orokorre buruzkoa*** (LCGC).

Gaur egun, legeria horretan bereizi egiten da:

- Kontratazioaren baldintza orokorren eraentza.
- Kontsumitzaileekin egin diren kontratuetan indibidualki negoziatu ez diren klausulen legezko eraentza (*indibidualki negoziatu ez diren klausulak*). Puntu horretan, *neurritz kanpoko klausulen* kontrola arautzen da. *TRLGDCU* 80.-91. artikulua tartean

Edonola, bi legedia horietan gauzatzen da atxikitze-kontratuen eraentzaren berezitasuna:

- Erregela batzuk ezartzea, ziurtatzeko alderdi ahulenaren adostasuna askea eta kontzientea dela eta bereganatzen dituen betebeharren neurria zein den badakiela.
- Kontratua interpretatzeko irizpideak indartzea, atxiki dena ez kaltetzeko.

1. Baldintza orokorrak: kontzeptua eta ezaugarriak

Kontratuen baldintza orokorrak alderdi batek (enpresariak edo taldeak) aldeztu aurretik eta noranzko bakarrean ezartzen duen erregela multzoa dira, etorkizunean egingo dituen kontratuen edukia ezarri.

Baldintza orokorrak ezartzen dira merkatuan masifikazioa dagoelako. Horren ondorioz, kontratazioa uniforme da. Klausula horiek, batez ere, kontsumo-eremuan erabiltzen dira. Alderdi bat, oro har, enpresaria edo profesionala da eta bestea, berriz, zerbitzua kontratatu nahi duen partikular bat, klausulak aurkaratu ezin dituenak. Hala ere, kontsumo-eremuan ez dauden pertsonarekiko ere ager daitezke; adibidez: profesionalen artean, indar handiagoa duen enpresariak baldintzak inposatzen dizkio ahulagoa denari.

Baldintza orokorrek lotura dute kontratuaren edukiarekin, kontratura gehitzen baitira perfekzio-prozesuan. Beraz, kontratuzko adostasunaren baliotasunari eta eraginkortasunari eragiten diote. Haren eraketa balioduna eta eraginkorra zehazten dute.

Baldintza horiek klausula gisa agertzen dira kontratuan. Haien bitartez arautzen da kontratuaren eduki osoa edo partziala. Horrela, kontratu batean bereiz daitezke:

- Baldintza orokorrak, berdinak mota bereko kontratu guztientzat.
- Baldintza partikularrak, kontratu bakoitzarentzat bereziki sortzen direnak, alderdien arteko eztabaidaren ondorio direnak. Kasu batzuetan, baldintza orokor batzuk eragin gabe utziko dituzte.

Baldintza orokorren eraentza apirilaren 13ko 7/1998 Legean, kontratazioaren baldintza orokorreki buruzkoan, dago jasota. Lege horrek aldaketa asko izan ditu eta Europar Batasuneko zuzentarau baten transposizioa da: EBren Kontseiluaren 93/13 Zuzentaraua, apirilaren 5koa, *kontsumitzaileekin egindako kontratuen neurriz kanpoko klausulei buruzkoa*.

Oro har, legea aplikagarria da:

- . Baldintza orokorrak dituzten kontratu guztiei, betiere Espainiako legeriara lotuta badaude (LCGC 3. art.).
- . Profesional baten (*aurre-ezartzailea*) eta edozein pertsona fisiko edo juridikoren (*atxikimendu-emalea*) artean egindako kontratuei, betiere baldintza orokorrak baditu.

Ez zaie aplikatzen kontratu administratiboei, lan-kontratuei, sozietateak eratzeke kontratuei, familia-harremanak arautzen dituztenei eta oinordetza-kontratuei.

Legearen arabera, baldintza orokorrak dira (LCGC 1. art.): *Kontratu-baldintza orokor dira alderdietako batek aurrez prestatu eta kontratuan ezarrarazten dituen klausulak, kontratu bat baino gehiagotan txertatzeko idatziak, edozein dela ere klausula horien egile materiala, kanpoko itxura, hedadura eta beste.*

Baldintza orokorrek, esan denez, kontratuaren eduki bakarra eta nagusia edo zati bat bakarrik era dezakete. Zati bat partikularki hitzartuta egoteak ez du baztertzen legearen aplikazioa, kontratuaren gainerako edukia baldintza orokorrez eratuta dagoenean (LCGC 1.2 art.).

Kontratua baldintza orokorrez eratuta dagoenean, ezaugarri hauek ager daitezke kontratazioan:

- 1) Aurreko tratuak ia desagertu egiten dira, ez baitago eztabaidarik.
- 2) Onartzea aldeztu aurretik zehaztua dago. Askotan onartu egiten da edo onartzea adierazten da kontratuaren edukia ezagutu gabe.
- 3) Berdintasun printzipioa hautsi egiten da, desoreka egoera sortuz.
- 4) Interpretazio-arazo ugari, alderdi batek idatzi dituelako eta beste alderdia kontratatzekeko beharrezko zegoelako.

Zein dira baldintza orokorren ezaugarri nagusiak? Aurreko definizioaren arabera, honako hauek direla esan daiteke:

- a) **Orokortasuna.** Klausula horiek ezartzen dituen alderdiak (enpresariak) gauzatuko dituen kontratu guztien edukia zehazteko ezarrita daude. Baldintza horiek xedetzat dute etorkizuneko kontratuen edukia sartzea, erabat edo partzialki.
- b) Kontratua egin baino **lehenago existitzen dira**, hau da, idatzita daude. Ez dira idazten kontratuarentzat era berezi batean, baizik eta kontratu anitz baten eduki uniformearen eraketa dute.

- c) Beste alderdiari **inposatzen** edo ezartzen zaio. Gerta daiteke ezartzen dituenak berak idaztea edo beste enpresa batek, aurrekoak erabiliz. Bestalde, kontratatu nahi duenak ezin ditu saihestu.
- d) **Idatzita** daude. Oro har, inprimatuta dauden formularioetan jasota daude.
- e) Kontratuaren **edukiaren zatia** dira. Idatziak kontratuei gehitzeko, baina kontratuaren edukia eratzen dute.
- f) Bere edukiak **idazten dituenari egiten dio onura**, bai argi eta zuzen bai ilun idatzita dagoelako.

2. Baldintza orokorren eraentza juridikoa

Baldintza orokorrak egoteak guztiz aldatzen du kontratuak eratzeari buruzko araudia. Legeak Kontratazioaren Baldintza Orokorren Erregistro bat sortu du. Erregistro horren arduraduna jabetza-erregistratzaile bat da, eta bertan inskriba daitezke:

- 1) Baldintza orokorrak diren kontratu klausulak, legeak horrela agintzen duenean.
- 2) Sententziak edo epaiak: - klausula baten deuseztasuna
 - ez gehitzea deklaratzeko duena
 - judizialki deuseza deklaratu den klausula erabiltzen jarraitzea
- 3) Demanden oharpenak (deuseztasuna, ez gehitzea, akzio kolektiboak)

Kontratuaren eraentza juridiko bereziari dagokionez, esan beharra dago eraentza horrek lau punturi eragiten diela:

- 1) Betekizunak, baldintza orokorrak kontratura gehitu ahal izateko.
- 2) Eraginkortasun ezaren eraientza.
- 3) Akzio kolektiboak.
- 4) Interpretazio-arau partikularrak

2.1. Baldintza orokorrak gehitzeko betekizunak:

1) *Formulazio-betekizunak.*

Baldintza orokorrak atxikitzen denari forma zehatz batean aurkeztu behar zaizkio, baldintza orokor gisa aitortu ahal izateko. Horrela, baldintza orokorren idazketak **zehatza, argia eta erraza** izan beharko du (idatziz, nola agertzen diren). Beraz, ez dira gehituko kontratura **irakurtezinak, ilunak, ulertezinak diren klausulak** (LCGC 7.2 art.).

2) *Ezagutza-betekizunak.*

Baldintzak ezarri dituenak bere esku dagoen guztia egin behar du atxikitzen denaren baldintzak ezagutzeko. Oro har, informazio-betebeharra dauka eta bere esku jartzeko betebeharra (eskugarritasuna; LCGC 5.1.2 art.). Ez baditu ezagutu (hau da, ez baditu informazio-jarrera horiek aurrera eraman), adostasunik ez dagoela ulertuko da. Ez dira gehitzen kontratazio-unean ezagutu ez dituen baldintzak (LCGC 7. art.).

3) *Eskuratzeko aukerari buruzko betekizunak.*

Baldintza orokorreari buruzko klausulak ezarri behar zaizkio (LCGC 5.1.2 art.); materialki kontsultatu ahal izatea beharrezkoa da gehitutzat jo ahal izateko.

4) *Onartzeari buruzko betekizunak.*

Kontratuaren parte izateko, beharrezkoa da atxikitzen dena onartzea eta kontratua kontratugile guztiek sinatzea (LCGC 5.1.1 art.). Sinatu beharrekoak ziren klausulak ez badira sinatu, ez dira gehituko kontratura (LCGC 7. art.).

2.2. Eraginkortasun ezaren eraientza

Legeak bereizi egiten ditu: ez gehitzea eta deuseztasuna.

1) **EZ GEHITZEA**

Ez da gehituko aurreko betekizunak gainditzen ez baditu. Kasu horretan, ez du kontratuaren edukia eratuko. Ez gehitzeak ez du adierazten kontratuaren erabateko eraginkortasun eza, klausula horiek gabe kontratuak bizirik jarrai dezakeenean. Kasu horretan, klausula ez jarritzat joko da eta hutsunea bete egin beharko da KZren 1258. artikuluaaren arabera eta kontratuen interpretazioari buruzko arauekin.

2) **DEUSEZTASUNA**

Kasu honetan, baldintza kontratuaren edukiaren zatia da, baina kaltegarria izateagatik bere eraginkortasun eza erabaki daiteke. Ez gehitzea ez bezala, deuseztasuna kontratuaren edukiaren kontrola da, *a posteriori*. Legearen 8. artikulua erabateko deuseztasuna ezartzen du:

- a) Atxikitzen den alderdiari kaltea sortzen dioten baldintzak LCGCn ezarrita dagoenaren kontra daudenean.
- b) Nahitaezko edo debekuzko edozein arauen kontra dauden baldintzak; kasu horietan, urratzearentzat besterik ezartzen ez bada (KZren 6.3 art.).
- c) Neurritz kanpokoak direnak, kontratua kontsumitzaile batekin egin denean.

Deuseztasun-eraentzak baldintzari bakarrik eragiten dio. Kontratua baldintzarik gabe jarraitzeko gai bada, kontratuak indarrean jarraituko du. Hala ere, osatu egin beharko da KZren 1258. artikularen arabera eta kontratuen interpretazioari buruzko arauekin. Kontrako kasuan, hau da, ezin badu jarraitu, deuseztasunak kontratu osoari eragingo dio.

Ez gehitzeko deklarazioa eta deuseztasun-deklarazioa atxikitzen denak eskatu ahal izango ditu bere egoitzaren epailearen aurrean (LCGC 9. art.).

Demanda onartzen duen sententziak klausularen ez-gehitzea edo deuseztasuna deklaratu du. Halaber, kontratuak indarrean jarrai dezakeen ala ez argitu du. Klausulen deuseztasunak edo ez-gehitzeak oinarritzko elementuren bati eragiten badio (KZren 1261. art.), deuseztasuna deklaratu beharko da. Azkenik, Kontratazioaren Baldintza Orokorren Erregistroan inskribatu beharko da sententzia.

2.3. Akzio kolektiboak

Kontratura atxikitzen denak, ikusi denez, bi akzio egikari ditzake. Subjektu horrek egikari ditzakeen akzioez gain, hiru akzio kolektibo aurreikusten dira legean. Akzio horien ezaugarria da beren xedea eta legitimazio aktibo eta pasiboa. Hiru dira legeak aurreikusten dituen akzio kolektiboak:

1) ***Eten-akzioa.***

Akzio horren bitartez sententzia bat lortu nahi da, zeinak demandatua kondenatzen baitu bere baldintza orokorretatik deusezak deklaratu direnak kentzera eta etorkizunean gehiago ez erabiltzera. Halaber, kontratua ze neurritan den baliagarria eta eraginkorra zehaztea eskatzen da. Demandatzaileak, klausula horien ondorioz zerbait kobratu bazaio, hori itzultzea eta kalte-galeren ordaina eska dezake.

2) ***Zuzentze-akzioa.***

Akzio horren bitartez baldintzak inposatu edo aholkatu dituenari eskatu nahi zaio deusezak deklaratu direnak etorkizunean gehiago ez aholkatzeko.

Bi akzio horien preskripzio-epea bi urtekoa da. Baldintzak inskribatu zirenetik kontatuko da epea. Hala ere, deuseztasun edo ez-gehitze epaiaren ondorengo urtean egikaritu ahal izango dira.

3) ***Akzio deklaratzaileria.***

Honen xedea da klausula bat kontratazioaren baldintza orokor gisa aitortzea. Halaber, legeak agintzen badu, Erregistroan inskriba dadila eskatuko da.

Legitimazioa (ikus LCGC 16. eta 17. art.).

3. Kontsumitzaileekin egin diren kontratuetan, indibidualki negoziatu ez diren klausulen legezko eraentza. Neurritz kanpoko klausulak.

A) Kontzeptua eta ezaugarriak. Eraentza orokorra eta gehitzeko kontrol-erregelak

Atxikitzen dena kontsumitzailea denean, babes espezifiko eta indartsuagoa ezartzen da kontsumo legedia bidez. Gaur egun, babes-eraentza hori TRLGDCUren 80.-91. artikuluko tartean dago. Eraentza horrek ez du ardatz gisa baldintza orokorraren legezko kontzeptua (LCGCren 1.1 art.), baizik eta indibidualki negoziatu ez diren klausulena: aldezturik idatziak eta ezarriak (TRLGDCUren 82.1 art.).

Baldintza orokorrek eta indibidualki negoziatu ez diren klausulek ezaugarri komunak dituzte: kontratuzko izaera, aldezturik idaztea, eta ezarpena. Hiru ezaugarri horiei, laugarren bat gehitzen zaie, baldintza orokorrak bereizten dituenak: aldezturik prestatu diren klausulak gertu egotea, kontratu-aniztasunera gehitzeko. Gauzak horrela:

- i. Alde batetik, LCGCren eraentza TRLGDCUrena baino handiago da, kontsumitzaile zein profesionalen arteko kontratuei aplikatzen baitzaie. TRLGDCUren eraentza aplikatzen da, atxikitzen dena kontsumitzailea denean.
- ii. Beste alde batetik, LCGCren eraentzaren neurria TRLGDCUrena baino txikiagoa da, kontratu-aniztasun batean eraentzara zuzenduta dauden «indibidualki negoziatu ez diren klausulei» soilik eragiten dielako. TRLGDCUrenak, berriz, klausula horiek barneratzen ditu gehi kontratugile bakar batek idatzi dituen kontratu partikularrak, erabat edo zati batean (zeinaren klausulak ez baitira indibidualki negoziatu).

TRLGDCUK eraentza berezi bat ezartzen du, kontsumitzaileekin egindako kontratuetan indibidualki negoziatu ez diren klausulentzat. Eraentza horrek gehitzeko kontrol-erregelak (TRLGDCren 80.1.a; lehen, LGDCU/KEBLOen 10.1.a art.) eta interpretazioari buruzko erregelak (TRLGDCren 80.2 art.) ezartzen ditu. Baina, haren berezitasuna zera da: klausulen edukia kontrolatzea xedetzat duten erregelak ezartzea. Erregela horiek neurriz kanpoko klausulen kontzeptua dute ardatz gisa (TRLGDCren 82. art).

Kontsumitzaileekin egin diren kontratuetan indibidualki negoziatu ez diren klausulak gehitzeko kontrol-erregelak TRLGDCren 80.1.a artikuluan daude. Horrek zera eskatzen du: «Concreción, claridad y sencillez en la redacción, con posibilidad de comprensión directa, sin reenvíos a textos o documentos que no se faciliten previa o simultáneamente a la conclusión del contrato, y a los que, en todo caso, deberá hacerse referencia expresa en el documento contractual».

TRLGDCren 80.1.b) artikulua honako betekizun hau ezartzen du indibidualki negoziatu ez diren klausulak erabiltzen dituzten kontratuentzat: *accesibilidad y legibilidad, de forma que permita al consumidor y usuario el conocimiento previo a la celebración del contrato sobre su existencia y contenido*³.

B) Edukiaren kontrola: neurriz kanpoko klausulak

Legeari, kontsumitzaileekin egin diren kontratuetan, hiru mailatan gauzatzen da indibidualki negoziatu ez diren klausulen edukiaren kontrola:

- 1) Erregela orokor gisa, eduki horrek bat egin behar du *con los principios de buena fe y justo equilibrio entre los derechos y*

obligaciones de las partes, lo que en todo caso excluye la utilización de cláusulas abusivas (TRLGDCren 80.1.c art)

2) Jarraian, TRLGDCren 82.1 artikulua zera ezartzen du: *Se considerarán cláusulas abusivas todas aquellas estipulaciones no negociadas individualmente y todas aquéllas prácticas no consentidas expresamente que, en contra de las exigencias de la buena fe causen, en perjuicio del consumidor y usuario, un desequilibrio importante de los derechos y obligaciones de las partes que se deriven del contrato.*

3) Azkenik, edozein kasutan neurritz kanpokotzat hartzen dira TRLGDCren 85.-90. artikulutartean jasotzen diren klausulak (TRLGDCren 82.4 art.). Legeek era honetan antolatzen dituzte neurritz kanpoko klausulak:

- Kontratuaren lotura profesionalen esku uzten duten klausulak (TRLGDCren 85. art.).
- Kontsumitzaileari oinarritzko eskubideak kentzen dizkieten klausulak (TRLGDCren 86. art.).
- Elkarrekikotasun eza dakarten klausulak (TRLGDCren 87. art.).
- Bermeei buruzko klausulak (TRLGDCren 88. art.).
- Kontratuaren perfektzionamenduari eta exekuzioari eragiten dioten klausulak (TRLGDCren 89. art.).
- Eskuduntza eta aplikagarria den Zuzenbideari buruzko klausulak (TRLGDCren 90. art.).

Edozein kasutan, TRLGDCren 91. artikulua arabera: *Las cláusulas abusivas referidas a la modificación unilateral de los contratos, a la resolución anticipada de los contratos de duración indefinida y al incremento del precio de bienes y servicios, no se aplicarán a los contratos relativos a valores, con independencia de su forma de representación, instrumentos financieros y otros*

bienes y servicios cuyo precio esté vinculado a una cotización, índice bursátil, o un tipo del mercado financiero que el empresario no controle, ni a los contratos de compraventa de divisas, cheques de viaje o giros postales internacionales en divisas.

Neurriz kanpoko klausulak erabat deusezak dira eta ez-jarritzat hartzen dira (TRLGDCren 83.1 art.). Kontratuak eraginkorra izaten jarraituko du. Hala ere, ez du eraginkortasunik izango, neurriz kanpoko klausularen deuseztasunak kontratugileen artean konponezina den desoreka-egoera sorrarazten badu. Kasu horretan, epaileak eraginkortasun ezaren ondorioak zehaztuko ditu, kontsumitzailearentzat kalte nabariak sortzen badira. Deuseztasunari eragiten dion kontratuaren zatia KZren 1258. artikuluari jarraiki osatuko da. Efektu horientzat, epaileak kontratua osatuko du eta alderdien eskubideak eta betebeharrak moldatuko ditu (TRLGDCren 83. art.).

VI. AURREKONTRATUA

Akordio bat da, zeinaren bidez alderdiak geroan kontratu bat gauzatzera behartzen baitira.

Kode Zibilak salmenta-kontratuaren xedapenetan arautzen du, hain zuzen ere, KZren 1451. artikuluan: «saltzeko edo erosteko hitzemandetan».

Geroko kontratu bat ospatzea objektutzat duen kontratua da. Alderdiei betebeharra ezartzen die aurreikusi den geroko kontratua sortzeko behar diren kontratuzko adostasunak ezartzeko. Beraz, aurrekontratuan zehaztu behar dira geroko kontratuaren oinarrizko elementu guztiak. Laburbilduz, geroan kontratuzko adostasun bat ematera behartzen dira. Hori da tesi klasikoa.

Bi une bereiz daitezke:

- 1) *Kontratua hitzmatea*. Aurreikusi den kontratua hitzartu eta galdatzeko ahalmena esleitzen da.
- 2) *Hitzemate hori betetzeko galdatzea*. Ez dira bi kontratuzko adostasun berri, baizik aurretik eman direnak garatzen dira (martxan jartzen dute kontratuaren eduki-erregela).

Aurrekontratua negozio juridiko bat da. Eta kontratu bat denez, kontratu guztientzat eskatzen diren gaitasun, objektu eta forma-betekizun berdinak eskatzen dira. Hura betetzea eska daiteke, judiziozkoa zein judizioz kanpokoan izan. Epaileak ordezkari dezake bete nahi ez zuen alderdiaren borondatea.

Aukera-kontratua aurrekontratu mota bat da, aldebakarreko izaera duena. Kontratu horri jarraiki, alderdi batek eskubidea ematen dio beste alderdiari, dohainik edo ordainduta, kontratu jakin bat betetzea erabakitzeko noranzko bakarrean eta epe baten barnean. Horien artean garrantzitsuena erosteko aukera da (EHren 14. art.).

ARAUZKO KONTRATUA

Kontratu horien bitartez, alderdiek geroan eratuko diren harreman juridikoak arautuko dituzten erregelak ezartzen dituzte beren artean. Besteak beste, prezioari, formari, baldintzei, betetzeko moduei dagozkienak.

Arauzko kontratua, berez, kontratu bat da. Bere edukia du ezaugarri nagusia (alderdiek bete beharko dituzten erregelak edo arauak). Arauzko kontratuak ez dakar etorkizunean kontratatzeko betebeharririk baina, kontratatzen bada, alderdiak behartuta egongo dira hitzartutako erregelak errespetatzera.

Kontratu moten multzoan sartzen dira.